

11. Sclifos, L. *Dezvoltarea competențelor de cercetare - model de educație intelectuală*. În: Didactica Pro ..., 2009, nr. 2 - 3 (54 - 55), p 80 - 83 https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Dezvoltarea%20competentei%20de%20cercetare_model%20de%20educatie%20intelectuala.pdf

12. Tîganaș, C. Experimentul didactic – metodă de dezvoltare a interesului cognitiv la elevi. In: Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice Didactica științelor naturii. Vol. 2, 28-29 februarie 2020, Chișinău. pp. 159-165. ISBN 978-9975-76-304-2.

13. Programa școlară pentru disciplina ȘTIINȚE ALE NATURII CLASELE a III-a – a IV-a, București, 2014, http://programe.ise.ro/Portals/1/Curriculum/2014-12/22-Stiinte%20ale%20naturii_clasele%20a%20III-a%20-%20a%20IV-a.pdf

CZU:372.891+37.018.43

MOTIVAȚIA ELEVILOR LA LECȚIILE DE GEOGRAFIE

MIRONOV Larisa, profesor de geografie, grad didactic superior

IPLT „Principesa N. Dadiani”, Chișinău

MIRONOV Ion, conferențiar universitar, doctor,

Catedra Geografie Generală, UST

Rezumat. *În lucrarea dată relatăm despre formele, metodele și tehnicile procesului educațional, care formează și dezvoltă motivația astfel încât sporesc eficiența asimilării cunoștințelor geografice și dezvoltarea competențelor specifice la elevi pentru integrarea cu succes a lor în societate.*

Cuvinte - cheie: *motivație, proces educațional, competențe specifice.*

Abstract. *In this article we report on the forms, methods and techniques of the educational process, which form and develop motivation so as to increase the efficiency of assimilating geographical knowledge and developing specific competencies on students for their successful integration into society.*

Keywords: *motivation, educational process, specific competencies.*

Introducere. Unul din obiectivele procesului educațional, este de a oferi viitorului cetățean cunoștințe profunde, competențe, curiozitate și o atitudine creativă față de realitate. În același timp este cunoscut faptul că elevii nu pot fi implicați cu succes în acest proces educațional în cazul când ei sunt indiferenți de școală și cunoștințe, nu au interes și nici nu-și dau seama de necesitatea cunoștințelor, pentru a obține unele performanțe la școală. Printre factorii care afectează performanțele elevilor la școală se pot număra motivația, sărăcia, dezavantajele sociale, condițiile de acasă și din familie, facilitățile și fondurile precare la școală, presiunea testelor și a evaluărilor și

nenumărate altele [8]. Astfel, sistemul educațional actual se confruntă și cu problema motivației pentru învățare. Prin urmare, școlii și profesorilor le revine sarcina de a forma și dezvolta motivația pozitivă a copiilor pentru activități de învățare, în scopul creșterii eficacității procesului educațional. În context școlar, motivația nu este altceva decât procesul care conduce, ghidează și menține un anumitor comportament dezirabil statutului de elev: participarea la ore, implicarea în activitățile de învățare din clasă și de acasă, rezolvarea cu succes a sarcinilor etc. Fără motivație, de orice tip, o persoană nu se angajează în efectuarea unei acțiuni. Această simplă sintagmă conține în sine unul dintre cele mai importante - și deseori subestimate - aspecte ale învățării și ale reușitei școlare: pentru a avea succes în școală, dar mai ales pentru a asigura eficiența învățării este necesar să existe un nivel optim de motivație pentru angajarea în respectivul tip de activități [9].

Formarea motivației este una din problemele fundamentale ale școlii moderne. Problema a devenit actuală atât în mediul rural cât și cel urban. Părinții plecați peste hotare, pregătirea insuficientă a elevilor către școală conduce la o slabă motivație a elevilor către procesul educațional. Unii autori consideră că motivația, în totalitatea ei, are rol important în formarea fiecărei persoane, însă, problema care rămâne deschisă este următoarea: cum poate școala și toți actorii implicați în procesul educațional să-l motiveze pe elev pentru învățarea autentică, să-i formeze competențe prin intermediul cărora să înregistreze succese personale, sociale, profesionale [6].

Fundamentare teoretică. Formarea și dezvoltarea motivației este o parte integrantă a dezvoltării personalității. Sarcina principală a educației moderne este adaptabilitatea și orientarea spre practică, prin urmare, un punct important în rezolvarea acestei probleme este studiul motivației generației în creștere. Una din etapele de organizare a procesului educațional din punct de vedere al abordării personalității este etapa *motivațională* pe parcursul căreia obiectivul principal al profesorului constă în evidențierea motivației, sensul căreia devine interesul spre cunoștințe și al procesului de instruire. Astfel elevul devine satisfăcut de căpătarea cunoștințelor și aplicarea lor. Condiția principală în acest proces trebuie să poarte un caracter creativ [10]. Motivația este garantul formării activității cognitive a elevului și, prin urmare, dezvoltă gândirea, contribuie la asimilarea cunoștințelor necesare activității de succes a individului în continuare.

Conform *dexonline*, motivația „reprezintă totalitatea motivelor sau mobilurilor (conștiente sau nu) care determină pe cineva să efectueze o anumită acțiune sau să tindă spre anumite scopuri”. Dulama susține că „motivația pentru învățare este un fenomen individual, care se referă la gradul în care o persoană dorește și se angajează într-o anumită acțiune, la efortul sau energia pe care este pregătită să le investească pentru realizarea unei sarcini de învățare date și la persistența acestei acțiuni”. Aceeași autoare subliniază că „un elev este motivat să realizeze o sarcină de învățare dacă el o consideră realizabilă, dacă îi va determina emoții plăcute pe termen scurt sau mediu și dacă

realizarea ei îl ajută să atingă scopul final” [2]. Motivația nu este influențată de mediul înconjurător sau de individ în totalitate, ea este însă construită de către elev într-o situație dată sau atunci când situațiile sau sarciniile de învățare le oferă posibilitatea de a-și exprima ideile, de a-și alege scopurile în funcție de interesul personal, îi provoacă intelectual sub toate aspectele, pot exercita o anumită autonomie și control pentru atingerea scopului, pot colabora atât cu colegii cât și cu adulții în dezbaterile lor [7].

Motivația învățării este definită ca un tip particular de motivație, inclus în activitățile de predare-învățare. Ca orice alt tip, motivația învățării este determinată de o serie de factori specifici acestei activități și anume: de sistemul educațional, de instituția de învățământ în care se desfășoară activitățile educaționale; de organizarea procesului educațional; de caracteristicile subiective ale elevului (vârsta, sexul, dezvoltarea intelectuală, abilitățile, nivelul aspirațiilor, stima de sine, interacțiunea sa cu ceilalți elevi etc.); de caracteristicile subiective ale profesorului și relației sale cu elevii, cu specificul obiectului de studiu [11].

Metodologia studiului. Geografia ca obiect de studiu are mari oportunități de a motiva activitatea cognitivă a elevilor, întrucât dezvăluie în conținutul său diversitatea naturii planetei Pământ, populația și activitatea economică în diferite părți a planetei. Conținutul geografiei școlare, legătura cu viața și evenimentele actuale servesc deja ca motivație pentru activitățile educaționale.

Pentru apariția interesului pentru Geografie, este necesar să se înțeleagă nevoia, importanța, oportunitatea studierii Geografiei în ansamblu și a conținutului pe clase. Obiectivul, stabilit de profesor ar trebui să devină obiectivul elevului. A transforma obiectivele în motive-obiective de mare importanță este conștientizarea elevilor de succesele lor, de progresul lor. Oricare ar fi motivele, cercetările și experiența practică au demonstrat de nenumărate ori că factorii critici care influențează creșterea performanțelor elevilor pe toate planurile sunt motivația și așteptările elevilor de la ei înșiși. Cea mai bună cale de a le crește este dată de îmbunătățirea calității predării, de programa bogată și echilibrată, precum și de un sistem de evaluare încurajator și informativ [8].

Rezultate și discuții.

Când vorbim de motivația elevilor pentru învățare, pentru formarea competențelor specifice geografiei trebuie să avem în vedere factorii care contribuie la sporirea motivației, la creșterea interesului elevilor sau la demotivarea lor.

Pornind de la acest aspect, unii autori identifică următoarele categorii de factori care îi determină pe elevi să acorde atenție învățării: individuali (de exemplu, capacitatea copilului de a trăi satisfacțiile realizării unei activități și de a dezvolta un interes pentru aceasta, profesia pentru care se pregătește elevul, pentru a-și asigura soarta pe viitor în plan profesional, social, economic), familiali (capacitatea și preocuparea membrilor familiei de a stimula interesul pentru anumite activități și de a-l motiva pe copil) și factorii școlari (mediul școlar, atractivitatea sau nu a mediul

clasei de a influența nivelul de motivație al elevului, comunicarea cu cadrele didactice, colegii). Pentru a trezi interesul față de geografie, este necesar ca profesorul, la început de anului școlar, să dea elevilor o testare inițială, pentru a cunoaște nivelul de pregătire al fiecărui copil, dar și pentru a găsi modalități de instruire, de trezire a interesului. De altfel normalitatea unui elev aduce și înclinații înnăscute pentru un anumit obiect de studiu, înclinație pe care o putem folosi pentru a dezvolta interesul pentru geografie, deoarece motivația joacă un rol deosebit în dezvoltarea personalității umane și în activitatea psihică a elevului [7].

Problema îmbunătățirii activității educaționale a elevilor la ore cât și sporirea motivației pentru învățarea geografiei a fost și rămâne actuală și în prezent. Studiile psihologice și pedagogice denotă că formarea motivației învățării este strâns legată de conținutul materiei educaționale.

Pentru a face ca procesul educațional să se desfășoare cu entuziasm, pentru ca conținutul să devină mai ușor de înțeles și mai accesibil pentru elevi, iar lecțiile să fie mai interesante este necesar să folosim astfel de forme de instruire, metode și tehnici care sporesc eficiența asimilării cunoștințelor geografice, ajută la recunoașterea în fiecare elev a caracteristicilor sale individuale și, în așa mod, încurajează în el dorința de cunoaștere și creativitate.

Forma de organizare a activității elevilor la lecție, are o mare influență asupra succesului activităților educaționale și al motivației în particular. Lucru în echipă îi revine un rol special în dezvoltarea motivației elevilor. Multe caracteristici ale lucrului în echipă contribuie la motivație: activitățile tuturor membrilor echipei fiind coordonate, comunicarea în echipă dezvoltă gândirea critică, capacitatea de a asculta, etc.

Un rol important în motivarea învățării îl are organizarea activităților educaționale ale elevilor prin diversitatea surselor moderne de informații geografice. Un mare volum de cunoștințe geografice nu poate fi prezentat în manualele școlare, însă varietatea de manuale multimedia, enciclopedii, cărți electronice de referință, fragmente de sunet și video fac lecția mult mai captivantă. Este cunoscut faptul că în predarea geografiei se utilizează diverse mijloace didactice. Aceste mijloace de învățare a geografiei au un efect pozitiv asupra formării motivelor activităților educaționale. Utilizarea pe scară largă a tehnologiilor informaționale și comunicaționale ca mijloc eficient de vizualizare în studierea geografiei, nu numai că facilitează asimilarea conținuturilor educaționale, dar oferă și noi oportunități pentru dezvoltarea abilităților creative ale elevilor, stimulează activitatea cognitivă. Calculatorul la lecțiile de geografie a devenit un mijloc important de atingere a obiectivelor educaționale, care îmbogățește procesul educațional și contribuie la dezvoltarea personalității elevului și la formarea profesională a profesorului, în deosebi în perioada pandemică actuală. Toate acestea oferă o mai mare claritate, dinamism, un nivel și un volum mai ridicat de informații în comparație cu formele tradiționale.

O atenție deosebită în motivația elevilor la lecțiile de geografie o acordăm prin intermediul activităților practice, care oferă largi posibilități studierii și analizei elementelor mediului prin intermediul diferitor activități aplicative cu deprinderi practice ca: realizarea unor schițe, hărți, observații, măsurători, descrieri interpretative asupra componentelor mediului, etc. Activitățile practice reprezintă o metodă bazată pe acțiunea reală și se definesc ca un ansamblu de activități cu caracter practic și aplicativ, conștient și sistematic executate de elevi, în scopul consolidării cunoștințelor, însușirii unor priceperi și deprinderi aplicative. Aplicațiile practice reprezintă o activitate creatoare, care valorifică cunoștințele teoretice și transformă cunoștințele fundamentale în cele funcționale [4]. Abilitățile obținute în cadrul orelor practice la geografie sunt utile în diferite domenii ale activității umane, în manifestarea eficientă și corectă în situații variate, cât și în investigațiile de identificare a relațiilor cauza-efect din mediului înconjurător [5].

Activitatea de cercetare la lecțiile de geografie este cel mai eficient mod de cunoaștere. Activitatea de cercetare în școală este în funcție de mai multe variabile ale procesului educativ: motivație; creativitate; cultura organizațională; voință; planificarea și stabilirea obiectivelor; formarea grupului de elevi ce vor realiza obiectivele; determinarea partenerilor de colaborare. Orice cercetare include observarea unui obiect, proces sau fenomen, o încercare de a-l explica singur, cunoașterea literaturii, compararea, analiză și concluziile în final, ca rezultat al asimilării cunoștințelor. Activitatea de cercetare sporește motivația elevilor pentru învățare. Activitatea de cercetare este agreată de elevi chiar și din motiv că li se oferă posibilitatea unei abordări personalizate a temelor de studiu. Profesorul este doar facilitatorul, elevul este cel care caută, descoperă, aplică folosind informația, se autoevaluează, selectează ceea ce este important, ia decizia cea mai corectă [1]. Copiii au o curiozitate înăscută. Stimularea învățării presupune menținerea vie a acestei curiozități. Aceasta este motivul pentru care instruirea practică, bazată pe cercetare, poate fi atât de puternică. În loc de a oferi răspunsuri la întrebări pe care nu le-au pus, profesorii experți îi provoacă pe elevi să pună întrebări pentru a-i inspira să le exploreze [8].

Datorită modului creativ al imaginației harta este un mijloc eficient de formare și dezvoltare a motivației. Imaginații creative de reprezentare apar încă în frageda copilărie, când pe cele mai simple suprafețe nisip, plajă etc., sunt redată obiectele înconjurătoare (drumuri, case, etc.), utilizând acel raport de micșorare al elementelor reprezentate, prin limbajul specific vârstei respective. Astfel, prin jocurile în nisip, majoritatea copiilor își dezvoltă abilitățile de reprezentare și înțelegere a obiectelor ce ne înconjoară, la acel moment necunoscând nici scrierea nici citirea. Prin aceasta se evidențiază și mai mult motivația la lecțiile de geografie deoarece prin cunoașterea hărții elevii însușesc diferite procedee de lucru cu ea. La rândul său evoluția hărții de la reprezentările primitive pe diferite materiale până la imaginile interactive actuale (animații cartografice, hărți virtuale, etc), dezvoltă interesul sporit al elevilor față de produsele cartografice,

utilizate în diferite ramuri ale științei și practicii de la studiul structurii geologice până la prezentarea scrutinelor electorale. Acest interes față de produsele cartografice se lămurește prin necesitatea societății de a-și planifica atât activitățile recreaționale cât și soluționarea unor necesități particulare, abilități necesare fiecărui om atât în activitatea sa zilnică, cât și cea profesională.

Un anumit rol în sporirea activității motivaționale la lecțiile de geografie îl are evaluarea activității educaționale a elevilor. În acest sens pot fi aplicate atât diferite metode interesante pentru monitorizarea rezultatelor învățării diverse în formă și conținut (lucru cu harta de contur, teste diverse, dictări terminologice, verificarea reciprocă a nomenclurii denumirilor geografice, etc.), cât și verificarea cunoștințelor nu doar de profesor ci și de elevi inclusiv și metoda autoevaluării rezultatelor învățării obținute. În acest sens se economisește timpul la lecție, se diversifică formele evaluării, făcând-o mai obiectivă și completă.

Concluzii. Având în vedere aspectele menționate, putem afirma că orice copil poate fi motivat să învețe, iar școala și profesorii trebuie să creeze condiții și situații de învățare optime, care să-i atragă pe elevi, iar conținuturile să fie selectate și prezentate astfel încât să se mizeze pe interesele elevilor pentru acumularea de noi cunoștințe și formarea de competențe specifice în pregătirea lor pentru integrarea cu succes în societate.

Bibliografie

1. Fîru, C. R. Îndrumarea elevilor în cercetarea științifică la geografie. În: Tendințe actuale în predarea și învățarea geografiei. 2016, ediția a XV, pag. 45-52.
2. Dulamă, E. M. Cum îi învățăm pe alții să învețe: teorii și practici didactice. Cluj-Napoca, 2009
3. Rus, D. Motivația, factor esențial al învățării școlare. În: Tendințe actuale în predarea și învățarea geografiei, 2015, vol. 14, pp. 27-31.
4. Nicolae, I. Didactica geografiei. București, 2000.
5. Mironov, L.; Mironov, I. Aplicațiile practice la geografie - mod de realizare a competențelor specifice. În : materialele conferinței științifice naționale cu participare internațională Mediul și dezvoltarea durabilă. 2020, ediția a V, pag. 214-218.
6. Nicorici, M. Motivația în procesul educațional. http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/1796/1/motivatia_invatarii_Nicorici.pdf
7. Pătrașcu, Al. Motivația elevilor liceeni - factor în formarea competențelor specifice geografiei în contextul gândirii științifice. <http://dir.upsc.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2604/Conf-UPSC-18-06-2021-p91-95.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
8. Robinson, K.; Lou, A. Școli creative: revoluția de bază a învățămîntului. București, Publica, 2015.

9. Popenici, Șt., Fartușnic, C. Motivația pentru învățare: de ce ar trebui să le pese copiilor de ea și ce putem face pentru asta. București: Didactica Publishing House, 2009.
10. Штурбина, Н.А. Гуманно-личностный подход к обучению: технология и показатели успешности. În: Директор школы. 2006. № 6. с. 61-65. <http://www.dslib.net/obw-pedagogika/gumanno-lichnostnyj-podhod-v-obrazovanii-kak-faktor-uspeshnogo-obucheniija-detej.html>
11. Татаринцева, О. Ю. Развитие мотивации к изучению географии обучающихся посредством активных методов обучения. http://www2.bigpi.biysk.ru/vkr2018/file/gie16_05_2019_09_59_20.pdf

CZU:582.35/.99:502.75(478)

FLORA VASCULARĂ DIN REZERVAȚIA NATURALĂ SILVICĂ

„VOINOVA”, Republica Moldova

PÎNZARU Pavel,

Grădina Botanică Națională (I) „Al. Ciubotaru”

Catedra Biologie Vegetală, UST

Rezumat. În articol este prezentat conspectul florei vasculare din Rezervația silvică „Voinova”, comuna Șerpeni, raionul Anenii Noi, care cuprinde 208 specii din 149 genuri, 47 familii. Specii rare – 19, inclusiv 5 specii din Cartea Roșie a Republicii Moldova (2015): *Ephedra distachya* L., categoria vulnerabilă (VU), *Fritillaria montana* Hoppe, categoria vulnerabilă (VU), *Ornithogalum boucheanum* (Kunth) Asch., categoria periclitată (EN), *Saxifraga tridactylites* L. categoria critic periclitată (CR) și *Scorzonera mollis* M.Bieb. categoria vulnerabilă (VU). În compoziția floristică predomină plantele hemicriptofite (52,4%), eurasiatice (43,7%), xeromezofile (57,6%).

Cuvinte - cheie: flora vasculară, plante rare, Rezervația naturală silvică „Voinova”, Republica Moldova.

Abstract. This article presents an overview of the vascular flora in the “Voinova” Forest Reserve, Șerpeni commune, Anenii Noi district, which includes 208 species of 149 genera, 47 families. There are 19 rare species in this area, including 5 species mentioned in the Red Book of the Republic of Moldova (2015): *Ephedra distachya* L., vulnerable species (VU), *Fritillaria montana* Hoppe, vulnerable species (VU), *Ornithogalum boucheanum* (Kunth) Asch., endangered species (EN), *Saxifraga tridactylites* L. critically endangered species (CR) and *Scorzonera mollis* M.Bieb., vulnerable species (VU). Hemicryptophyte (52.4%), Eurasian (43.7%), xeromesophilic (57.6%) plants predominate in the floristic composition of the vegetation.

Key words: vascular flora, rare plants, “Voinova” Forest Reserve, Republic of Moldova

Introducere

Rezervația naturală silvică „Voinova” a fost propusă pentru ocrotire de autor în 1990 [1] și inclusă în *Rețeaua de arii ocrotite din Republica Moldova* prin Legea adoptată de Parlamentul Republicii